UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (ensimmäinen jaosto)

22 päivänä kesäkuuta 2011 *

Asiassa T-409/09,

Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, kotipaikka Ateena (Kreikka), edustajinaan asianajajat N. Korogiannakis ja M. Dermitzakis,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään M. Wilderspin ja E. Manhaeve,

vastaajana,

jossa on kyse vahingonkorvauskanteesta korvauksen saamiseksi vahingosta, jonka väitetään aiheutuneen kantajalle siitä syystä, että komissio teki 15.9.2004 päätöksen, jolla kantajan kalastuksen pääosaston tietojärjestelmiin liittyvien tietotekniikka- ja muiden palveluiden toimittamista koskevassa tarjouspyyntömenettelyssä jättämä tarjous hylättiin ja sopimus tehtiin toisen tarjoajan kanssa,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi sekä tuomarit E. Cremona (esittelevä tuomari) ja S. Frimodt Nielsen,

kirjaaja: E. Coulon,

on antanut seuraavan

määräyksen

Asian tausta ja oikeudenkäyntimenettely

1 Kantaja Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE jätti 19.5.2004 tarjouksen Euroopan yhteisöjen komission kalastuksen pääosaston tietojärjestelmiin liittyvien tietotekniikka- ja muiden palveluiden toimittamista koskevassa tarjouspyyntömenettelyssä FISH/2004/02 (jäljempänä ensimmäinen sopimus), joka julkaistiin Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa 14.4.2004 (EUVL S 73, s. 61407).

2 Kalastuksen pääosasto ilmoitti kantajalle 15.9.2004 päivätyllä, tälle samana päivänä saapuneella kirjeellä, ettei sen tarjousta ollut valittu, ja esitti hylkäämisen syiksi seikkoja, joita olivat ryhmän kokoonpano ja pysyvyys, menettelyt, joilla tiedot oli tarkoitus

hankkeen päättyessä siirtää, sekä se, ettei tarjous ollut hinta-laatusuhteeltaan paras. Kirjeessä kerrottiin myös, että kantajalla oli mahdollisuus pyytää kirjallisesti lisätietoja tarjouksensa hylkäyksen perusteista.

3 Kantaja ilmoitti 16.9.2004 riitauttavansa tarjouksensa hylkäämisen perusteet ja vaati kalastuksen pääosastoa ilmoittamaan valitun tarjouksentekijän nimen sekä sen omalle ja valitun tarjoajan tekniselle tarjoukselle annetut arvosanat kunkin ratkaisuperusteen osalta sekä toimittamaan jäljennöksen arviointikomitean kertomuksesta ja vertailun sen omasta ja valitun tarjoajan rahoitustarjouksesta.

4 Kalastuksen pääosasto vastasi kantajalle 22.10.2004 päivätyllä kirjeellä, että kaikki täydentäviä tietoja tarjouksensa hylkäämisestä pyytäneet tarjouksentekijät olivat saaneet samanaikaisesti kyseiset tiedot liitteenä olleella 18.10.2004 päivätyllä kirjeellä. Kalastuksen pääosasto antoi kirjeessä eräitä kantajan tarjouksen arviointiin liittyviä lisätietoja ja ilmoitti myös tarjouskilpailun voittajan nimen ja sen, että kyseinen tarjous oli valittu, koska se oli taloudellisesti edullisin. Lisäksi kirjeessä ilmaistiin taulukkomuodossa kantajan ja valitun tarjoajan kustakin teknisestä ratkaisuperusteesta saamat arvosanat sekä taloudellisen arvioinnin lopputulos.

5 Kantaja nosti 25.11.2004 kirjaamoon toimittamallaan kannekirjelmällä, joka kirjattiin tunnuksella T-465/04, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jolla se vaati edellä mainitun 15.9.2004 päivätyn kalastuksen pääosaston kirjeen kumoamista.

6 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi asiassa T-465/04, Evropaïki Dynamiki vastaan komissio, 10.9.2008 antamallaan tuomiolla (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) komission päätöksen, jolla se oli hylännyt kantajan tarjouksen ja tehnyt ensimmäisen sopimuksen valitun tarjouksentekijän kanssa.

7 Kantaja moitti 7.10.2008 ja 5.3.2009 päivätyissä, komission puheenjohtajalle suoraan osoittamissaan kirjeissä komission taholta saamaansa kohtelua ja muun muassa kehotti sitä arvioimaan koko oikeusriidan uudelleen sekä ilmoitti olevansa valmis peruuttamaan kaikki vireillä olevat kanteet, jotka koskivat komission tekemiä julkisia hankintoja koskevia sopimuksia.

8 Kantaja nosti käsiteltävänä olevan kanteen 25.9.2009 faksitse. Postipaketti, joka sisälsi kannekirjelmän allekirjoitetun alkuperäiskappaleen jäljennöksineen ja liitteineen, lähetettiin 3.10.2009 lähettipalvelua käyttäen.

9 Koska unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 5.10.2009 saapunut postipaketti sisälsi vain kannekirjelmän jäljennökset, kirjaamo ilmoitti kantajan avustajalle, ettei alkuperäiskappaleen sisältävä postipaketti ollut vielä saapunut. Kirjaamoon toimitettiin samana päivänä jäljennös puuttuvista asiakirjoista ja kannekirjelmän uusi allekirjoitettu alkuperäiskappale.

10 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo ilmoitti kantajalle 16.11.2009, että 5.10.2009 toimitettu kannekirjelmän uusi alkuperäiskappale poikkesi faksitse 25.9.2009 saapuneesta jäljennöksestä. Näin ollen työjärjestyksen 43 artiklan 6 kohdan mukaisesti kanteen nostamisen ajankohdaksi katsottiin 5.10.2009 eikä 25.9.2009.

11 Sen lisäksi, että kantaja ilmoitti 19.11.2009 päivätyssä ja seuraavana päivänä unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon faksitse lähettämässään kirjeessä vastaanottaneensa 16.11.2009 päivätyn kirjaamon kirjeen, se esitti myös syitä sille, miksi kannekirjelmän alkuperäiskappale ei ollut saapunut määräajassa, ja vaati unionin yleistä tuomioistuinta toteamaan, että asiassa oli kyse ylivoimaisesta esteestä, ja siten kumoamaan päätöksensä siitä, että kanteen nostamisen ajankohdaksi katsottiin 5.10.2009.

12 Kantaja lähetti 26.11.2009 unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon faksitse kirjeen, jossa se selvitti olosuhteita, joissa lähettipalvelu, jonka tehtäväksi paketin toimittaminen oli annettu, oli kadottanut postipaketin, ja vaati jälleen, että kannekirjelmän alkuperäiskappaleen toimittamisen ajankohdaksi katsottaisiin 25.9.2009.

13 Kantajan käyttämä lähettipalvelu ilmoitti 3.12.2009 kantajalle, ettei puuttuvaa postipakettia ollut löydetty.

14 Komissio esitti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 29.1.2010 toimittamallaan erillisellä asiakirjalla työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan mukaisen oikeudenkäyntiväitteen, jonka mukaan vahingonkorvausvaatimus oli vanhentunut.

15 Kantaja jätti oikeudenkäyntiväitettä koskevat huomautuksensa 14.4.2010.

16 Unionin yleinen tuomioistuin esitti 2.7.2010 päivätyllä kirjeellään prosessinjohtotoimenpiteenä asianosaisille kirjallisen kysymyksen, joka koski sitä, voidaanko esillä olevassa asiassa soveltaa työjärjestyksen 102 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan prosessuaalisia määräaikoja pidennetään pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä. Asianosaiset vastasivat määräajassa.

Asianosaisten vaatimukset

17 Kantaja vaatii kanteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin

– velvoittaa komission maksamaan sille 2 miljoonaa euroa, joka vastaa sitä bruttovoittoa, jonka se olisi voinut saada ensimmäisen sopimuksen perusteella, jos se olisi tehty sen kanssa (50 % sopimuksen arvosta)

– velvoittaa komission maksamaan sille 100 000 euroa, joka vastaa vahinkoa, joka aiheutui siitä, ettei se saanut tilaisuutta täyttää sopimusta

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

18 Komissio vaatii oikeudenkäyntiväitteellään, että unionin yleinen tuomioistuin

– jättää kanteen tutkimatta

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19 Kantaja vaatii oikeudenkäyntiväitettä koskevissa huomautuksissaan, että unionin yleinen tuomioistuin hylkää oikeudenkäyntiväitteen.

Oikeudellinen arviointi

20 Työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla unionin yleinen tuomioistuin voi asianosaisen hakemuksesta lausua tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä käsittelemättä itse pääasiaa. Saman artiklan 3 kohdan mukaan hakemuksen jatkokäsittely on suullinen, jollei unionin yleinen tuomioistuin päätä toisin.

21 Lisäksi työjärjestyksen 111 artiklassa määrätään, että jos unionin yleinen tuomioistuin ei selvästi ole toimivaltainen ratkaisemaan kannetta tai jos kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat tai kanne on selvästi täysin perusteeton, unionin yleinen tuomioistuin voi jatkamatta asian käsittelyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä.

22 Nyt esillä olevassa asiassa unionin yleinen tuomioistuin katsoo saaneensa asiakirja-aineiston perusteella riittävät tiedot, jotta se voi ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

Asianosaisten lausumat

23 Komissio esittää oikeudenkäyntiväitteen, jolla se väittää kanneoikeuden vanhentuneen, koska kanne on nostettu Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrätyn, sopimussuhteen ulkopuolista Euroopan unionin vastuuta koskevissa asioissa sovellettavan viiden vuoden vanhentumisajan päätyttyä.

24 Komission mukaan mainittu määräaika oli alkanut kulua siitä päivästä, jolloin väitetty vahinko oli tosiasiassa syntynyt.

25 Komissio muistuttaa siitä, että kantaja vaatii nyt esillä olevassa asiassa korvausta vahingosta, jonka se väittää aiheutuneen siitä, ettei ensimmäistä sopimusta tehty sen kanssa, ja toissijaisesti korvausta myös ”mahdollisuuden menettämisestä”.

26 Komission mukaan ensisijaisen ja toissijaisen vaatimuksen perusteena oleva väitetty vahinko tapahtui silloin, kun päätös kantajan tarjouksen hylkäämisestä tehtiin, koska kantajalla ei enää tuosta hetkestä lähtien voinut olla mahdollisuutta saada ensimmäistä sopimusta. Vahinko tapahtui siis ajankohtana, jona komissio ilmoitti kantajalle, ettei sen tarjousta ollut hyväksytty, eli 15.9.2004. Niinpä vanhentumisaika oli komission mukaan alkanut kulua kyseisestä päivästä lukien, minkä kantaja komission mukaan itsekin myöntää epäsuorasti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon lähettämässään 19.11.2009 päivätyssä kirjeessä. Komission mukaan 5.10.2009 nostettu kanne on siten vanhentunut.

27 Komission mukaan tämä päätelmä vahvistetaan asiassa T-140/04, Ehcon vastaan komissio, 14.9.2005 annetussa määräyksessä (Kok., s. II-3287). Mainitun määräyksen 43 kohdan mukaan tarjouspyynnön kohteena olevan sopimuksen saamatta jäämisestä ja mahdollisuuden menettämisestä kyseisen sopimuksen saamiseen aiheutunut vahinko syntyi ajankohtana, jolloin komissio hylkäsi syrjäytetyn tarjoajan tarjouksen. Hylkääminen on siten Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu tapahtuma, johon sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeva kanne perustuu.

28 Lisäksi komissio huomauttaa, että edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa Ehcon vastaan komissio annetussa määräyksessä katsottiin ensin vanhentumisajan alkaneen kulua siitä päivästä lukien, jona komissio hylkäsi tarjouksen, ja sen 44 kohdassa todettiin sitten, että vanhentumisaika oli käsiteltävässä asiassa alkanut kulua viimeistään sinä päivänä, jona kantaja oli saanut toisen komission kirjeen, jossa sille ilmoitettiin sen tekemän tarjouksen hylkäämisen perusteet.

29 Edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa Ehcon vastaan komissio annetun määräyksen 44 kohdasta ei komission mukaan voida päätellä, että siinä olisi vahvistettu vanhentumisajan alkamispäiväksi päivä, jona tarjouksentekijä oli saanut kirjeen, jossa komissio ilmoitti sille sen tarjouksen hylkäämisen perusteet. Koska määräyksen antamiseen johtaneessa asiassa kanne oli joka tapauksessa vanhentunut, vanhentumisajan alkamispäivän tuntemisella ei ollut merkitystä. Lisäksi tällainen päätelmä on komission mukaan ristiriidassa saman määräyksen 43 kohdan sanamuodon kanssa.

30 Tällainen päätelmä ei komission mukaan vastaa myöskään vanhentumisen tarkoitusta eli vahinkoa kärsineen henkilön oikeuksien ja oikeusvarmuuden periaatteen yhteen sovittamista, kuten asiassa C-136/01 P, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi vastaan komissio, 18.7.2002 annetussa määräyksessä (Kok., s. I-6565, 28 kohta) on muistutettu. Komissio muistuttaa oikeuskäytännöstä, jonka mukaan täsmällinen tieto tosiseikoista ei kuulu niihin edellytyksiin, joiden on täytyttävä, jotta vanhentumisaika alkaa kulua. Se päättelee tästä, ettei nyt esillä olevassa asiassa ollut vanhentumisajan kulumisen alkamisen kannalta välttämätöntä, että kantajalla oli tiedossaan tarjouksensa hylkäämisen yksityiskohtaiset perusteet. Komission mukaan verraten pitkä vanhentumisaika on annettu juuri sen vuoksi, että kantajalla olisi riittävästi aikaa kerätä tietoja tänä aikana.

31 Niinpä komissio katsoo, että sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeva kanne olisi pitänyt nostaa viimeistään 25.9.2009 eli viisi vuotta kantajan tarjouksen hylkäämisen jälkeen, kun otetaan huomioon määräajan pidentäminen kymmenellä päivällä pitkien etäisyyksien vuoksi.

32 Komissio hylkää vielä kantajan väitteen siitä, että nyt esillä olevassa asiassa olisi olemassa ylivoimainen este. Se huomauttaa tästä, että oikeuskäytännön mukaan ylivoimaisen esteen käsite sisältää objektiivisen osan ja subjektiivisen osan. Ensimmäisellä tarkoitetaan epänormaaleihin olosuhteisiin liittyviä asianosaisesta riippumattomia seikkoja, kun taas jälkimmäisellä tarkoitetaan asianosaisen velvollisuutta suojautua epänormaalin tapahtuman seurauksilta toteuttamalla asianmukaisia toimenpiteitä joutumatta kuitenkaan tekemään kohtuuttomia uhrauksia. Asiassa T-125/06, Centro Studi Manieri vastaan neuvosto, 28.1.2009 annetussa tuomiossa (Kok.,

s. II-69, 28 kohta) on erityisesti katsottu, että asianosaisen on seurattava huolella menettelyn etenemistä ja muun muassa oltava huolellinen asetettujen määräaikojen noudattamissa.

33 Käsitteen ensimmäisestä osasta komissio arvioi, että paketin toimituksen myöhästyminen on epätavallinen muttei ennalta-arvaamaton tapahtuma. Vaikka myönnettäisiinkin, että se, että toinen kantajan lähettämistä paketeista oli jäänyt toimittamatta perille, on epänormaali tapahtuma, komissio katsoo kuitenkin, ettei kantaja ole osoittanut noudattaneensa vaadittua huolellisuutta, koska se odotti viiden vuoden vanhentumisajan umpeutumisen jälkeen vielä lähes pitkien etäisyyksien vuoksi annettavan määräajan pidennyksen umpeutumiseen saakka, ennen kuin se on toimitti kannekirjelmän faksitse unionin yleiseen tuomioistuimeen. Tämän lisäksi kantaja odotti komission mukaan vielä kokonaisen työviikon, ennen kuin se viime hetkellä antoi asiakirjat lähettipalvelun toimitettavaksi 3.10.2009 tietoisena siitä, että toimituksen myöhästyminen tarkoittaisi määräajan jäämistä noudattamatta. Näin ollen kantaja otti komission mielestä tietoisen riskin.

34 Oikeudenkäyntiväitettä koskevissa huomautuksissaan kantaja riitauttaa komission määrittämän vanhentumisajan alkamisajankohdan. Se kiistää erityisesti komission väitteen, jonka mukaan vanhentumisaika olisi alkanut kulua 15.9.2004, jolloin kantajalle ilmoitettiin siitä, ettei sen tarjousta ollut valittu. Tältä osin kantaja vetoaa edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa Ehcon vastaan komissio annetun määräyksen 44, 45 ja 48 kohtaan, jotka ovat sen mielestä ristiriidassa 43 kohdan, johon komissio vetoaa, kanssa. Mainituista kohdista ilmenee kantajan mielestä se, että edellytykset sillä, että kantaja voi vedota oikeuteensa saada korvausta, täyttyvät vasta silloin, kun se saa tietoonsa komission päätöksen perusteet, eikä päivänä, jolloin sille vain ilmoitettiin tarjouskilpailumenettelyn tulokset. Nyt esillä olevassa asiassa kantaja sai päätöksen perusteet tietoonsa vasta 20. tai 23.10.2004.

35 Kantaja väittää myös, että nyt kyseessä oleva s3opimus on ”puitesopimus”, jolloin mitään vahinkoa ei aiheudu eikä vahinko ole varma ennen ”erityisen sopimuksen” allekirjoittamista. Tästä seuraa, että kantajan mukaan vanhentumisaika alkoi kulua vasta siitä hetkestä, jona komission ja valitun tarjouksentekijän välillä tosiasiallisesti tehtiin ”erityinen sopimus”.

36 Kantajan mukaan sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeva kanne vanhentui näin ollen aikaisintaan 3.11.2009 eli viisi vuotta ja kymmenen päivää sen jälkeen, kun se sai tietoonsa perusteet, joiden nojalla komissio hylkäsi sen tarjouksen, kun otetaan huomioon määräajan pidennys pitkien etäisyyksien vuoksi.

37 Lisäksi kantaja riitauttaa sen komission väitteen, joka perustuu edellä 30 kohdassa mainitussa asiassa Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi vastaan komissio annettuun määräykseen, sillä perusteella, että kyseisen määräyksen tosiseikat poikkeavat sen mukaan liikaa nyt käsiteltävän asian tosiseikoista, jotta tuomiota voitaisiin perustellusti käyttää. Kantajan mukaan julkisia hankintoja koskevissa asioissa on niin, että koska syrjäytetyllä tarjouksentekijällä ei ole tiedossaan tarjouksensa hylkäämisen täsmällisiä perusteita, se ei pysty arvioimaan toimen lainmukaisuutta eli sitä, onko vahinkoa aiheutunut vai ei, mikä on sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevan kanteen nostamisen ensimmäinen edellytys. Niinpä kantaja arvioi edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa Ehcon vastaan komissio annetun määräyksen 45 kohtaan tukeutuen, että päätöksen perusteiden ilmoittaminen on ehdoton edellytys sille, että kyseinen henkilö pystyy arvioimaan menettelyn lainmukaisuuden.

38 Lisäksi kantaja korostaa, että komissiolta kului pyynnön esittämisen jälkeen yli kuukausi, ennen kuin se toimitti kantajalle sen tarjouksen hylkäämisestä tehdyn päätöksen perustelut, ja että komissio yrittää nyt sisällyttää tämän toimettoman jakson sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen nostamisen määräaikaan.

39 Lopuksi kantaja katsoo, että edellä 6 kohdassa mainitussa asiassa Evropaïki Dynamiki vastaan komissio tehty päätös kumota komission päätös, joka koski ensimmäisen sopimuksen jättämistä tekemättä kantajan kanssa, perustui erityisesti komission päätöksen perusteiden puutteellisuuteen. Näin ollen kantaja sai selvityksen tarjouksensa hylkäämisestä vasta, kun mainittu tuomio 10.9.2008 julistettiin.

40 Kantaja kiistää myös sen komission väitteen, joka koskee sen 19.11.2009 päivättyä kirjettä eli toisin sanoen sitä, että kirje merkitsisi implisiittistä hyväksyntää sille, että vanhentumisaika olisi alkanut kulua 15.9.2004. Kantajan mukaan kirje oli kirjoitettu työjärjestyksen 43 artiklan 6 kohdan mukaisesti varmuustoimenpiteenä komission perusteiden ennakoimiseksi, eikä sitä voitaisi missään tapauksessa tulkita niin, että siinä hyväksytään 15.9.2004 päiväksi, jona vanhentumisaika alkoi kulua.

41 Kantaja esittää unionin yleisen tuomioistuimen oikeaksi katsomasta kannekirjelmän alkuperäiskappaleen toimittamisajankohdasta ensinnäkin, että faksitse 25.9.2009 lähetetyn kirjelmän ja kirjaamoon 5.10.2009 toimitetun alkuperäiskappaleen välillä ei ollut eroa lukuun ottamatta allekirjoitusta, joka kantajan avustajan täytyi lisätä kannekirjelmään, joka jouduttiin tulostamaan uudelleen lähettipalvelua käyttäen lähetetyn alkuperäiskappaleen kadottua. Allekirjoituksesta johtuva mahdollinen erilaisuus ei merkitse työjärjestyksen 43 artiklan 6 kohdan rikkomista.

42 Kantaja kiistää komission väitteet, joiden mukaan ylivoimaista estettä ei voitaisi soveltaa nyt esillä olevassa asiassa. Kantaja korostaa, että kaikki kanteen nostamiseksi tarpeelliset toimet tehtiin määräajassa. Lisäksi kantaja on sitä mieltä, että vaikka riski paketin toimittamisen myöhästymisestä on merkittävä, riski paketin katoamisesta ei ole samaa luokkaa, varsinkin, kun kyseisen paketin toimittaminen annettiin Deutsche Postin omistaman yrityksen tehtäväksi.

43 Kantaja kiistää komission mainitsemat oikeuskäytäntöön perustuvat periaatteet ja muistuttaa siitä, että se lähetti nyt esillä olevassa asiassa ensin kannekirjelmän faksitse määräajassa ja varmisti sitten lähettipalvelun internetsivuilta, että alkuperäiskappaleen ja liitteet sisältänyt paketti oli toimitettu määräajassa eli 5.10.2009. Kirjaamo ilmoitti vasta tuona iltapäivänä kantajalle siitä, ettei alkuperäiskappale ollut saapunut. Tuolloin kantaja otti heti yhteyttä lähettipalveluun, ja kun huomattiin, ettei pakettia saataisi jäljitettyä ajoissa, kannekirjelmästä tulostettiin ja toimitettiin kirjaamoon uusi jäljennös 5.10.2009 illalla.

44 Ryhtyessään näihin asianmukaisiin toimiin kanteen nostamiseksi määräajassa kantaja on mielestään noudattanut huolellisuutta, eikä se pidä alkuperäisen asiakirjan katoamista ennakoitavana tai ainakaan estettävissä olleena tapahtumana.

45 Lopuksi kantaja vaatii ad hoc -periaatteen soveltamista nyt esillä olevassa asiassa sen vuoksi, että se, että lähettipalvelu kadottaa alkuperäiskappaleen, on luonteeltaan uusi ja peruuttamaton seikka.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

46 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan mukaan, jota voidaan saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla soveltaa unionin yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävänä olevaan asiaan, vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevissa asioissa on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille unionin tuomioistuimessa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle toimielimelle.

47 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unioni on EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa elintensä lainvastaisesta toiminnasta aiheutuneesta vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: unionin toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiallisesti syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. asia C-243/05 P, Agraz ym. v. komissio, tuomio 9.11.2006, Kok., s. I-10833, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; asia T-175/94, International Procurement Services v. komissio, tuomio 11.7.1996, Kok., s. II-729, 44 kohta ja edellä 32 kohdassa mainittu asia Centro Studi Manieri v. neuvosto, tuomion 97 kohta).

48 Lisäksi vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että vanhentumisaika alkaa kulua vasta, kun kaikki vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena olevat edellytykset ovat täyttyneet ja erityisesti, kun korvattava vahinko on syntynyt. Erityisesti yksittäisistä toimista aiheutuvissa riita-asioissa, kuten nyt esillä olevassa asiassa, vanhentumisaika alkaa kulua vasta silloin, kun toimen vaikutukset ilmenevät suhteessa niihin henkilöihin, joita se koskee (ks. vastaavasti asia C-282/05 P, Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, Kok., s. I-2941, 29 ja 30 kohta; asia C-335/08 P, Transports Schiocchet – Excursions v. komissio, tuomio 11.6.2009, 33 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia T-367/08, Abouchar v. komissio, määräys 27.8.2009, 23 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

49 On vielä muistettava, että vanhentumisen tarkoituksena on sovittaa yhteen vahinkoa kärsineen henkilön oikeuksien suoja ja oikeusvarmuuden periaate. Vanhentumisajan kesto on määritelty siten, että on huomioitu muun muassa se aika, jonka osapuoli, joka väittää kärsineensä vahinkoa, tarvitsee mahdollista kannetta varten asianmukaisten tietojen kokoamiseen ja niiden tosiseikkojen tarkistamiseen, joihin tämän kanteen tueksi voidaan vedota (ks. vastaavasti edellä 30 kohdassa mainittu asia Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, määräyksen 28 kohta; asia T-194/08, Cattin v. komissio, määräys 16.12.2009, 69 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia T-247/08, C-Content v. komissio, tuomio 28.9.2010, 54 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

50 Lisäksi on huomattava, että oikeuskäytännön mukaan sillä, että vahinkoa kärsineellä on täsmällisesti ja yksityiskohtaisesti tiedossaan kyseessä olevat tosiseikat, ei ole mitään merkitystä, sillä se, että tosiseikoista on tieto, ei kuulu niihin edellytyksiin, joiden on täytyttävä, jotta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa tarkoitettu vanhentumisaika alkaa kulua. Näin ollen subjektiivista arviota siitä, onko vahinko tosiasiallisesti syntynyt, ei voida ottaa huomioon, kun määritetään, milloin sopimussuhteen ulkopuoliseen unionin vastuuseen perustuvaan kanteeseen sovellettava vanhentumisaika on alkanut (ks. vastaavasti asia C-51/05 P, komissio v. Cantina sociale di Dolianova ym., tuomio 17.7.2008, Kok., s. I-5341, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Nyt esillä olevassa asiassa kantaja vaatii ensisijaisesti, että sille korvataan vahinko, jonka se väittää aiheutuneen siitä, ettei ensimmäistä sopimusta tehty sen kanssa, eli määrä, joka vastaa bruttovoittoa, jonka se olisi voinut sopimuksen perusteella saada (50 % sopimuksen arvosta). Toissijaisesti se vaatii vahingonkorvausta mahdollisuuden menettämisestä, sillä se katsoo kärsineensä vahinkoa sekä sen takia, ettei se saanut mahdollisuutta täyttää ensimmäistä sopimusta, että sen takia, ettei se saanut mahdollisuutta muiden sopimusten saamiseen, millä tarkoitetaan erityisesti komission kalastuksen pääosaston tarjouspyyntömenettelyssä FISH/2004/02 vuonna 2008 ensimmäisen sopimuksen saaneen tarjoajan kanssa tekemää sopimusta (jäljempänä myöhempi sopimus), jonka alkuperäinen arvo oli yli 5 miljoonaa euroa.

Ensimmäisen sopimuksen saamatta jäämisestä ja mahdollisuuden menettämisestä sen saamiseen aiheutuneet vahingot

52 Kuten edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa Ehcon vastaan komissio annettuun määräykseen johtaneessa asiassa on todettu, vahingot, jotka aiheutuivat kyseessä olevan hankintasopimuksen saamatta jäämisestä ja mahdollisuuden menettämisestä tämän sopimuksen saamiseen, syntyivät ajankohtana, jolloin komissio hylkäsi kantajan tarjouksen, ja tämä hylkääminen on siten Euroopan unionin tuomioistuimen

perussäännön 46 artiklan mukaisesti sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen perustana (ks. vastaavasti edellä 27 kohdassa mainittu asia Ehcon v. komissio, määräyksen 43 kohta).

53 Hylkäämisestä ilmoitettiin kantajalle 15.9.2004 päivätyllä kirjeellä, jonka se sai samana päivänä (ks. edellä 2 kohta).

54 On totta, kuten kantaja väittää, että edellä 27 kohdassa mainitun asiassa Ehcon vastaan komissio annetun määräyksen 44, 45 ja 48 kohdassa näytetään kyseenalaistettavan määräyksen 43 kohdassa esitetty ratkaisu, jonka mukaan kyseessä olevat vahingot syntyivät ajankohtana, jolloin tarjous hylättiin. Kaikkia näitä seikkoja on kuitenkin tulkittava niiden asiayhteydessä ja niiden loogista järjestystä noudattaen. Tarkemmin sanottuna – kun määräyksen 45 kohdassa todettiin, että ”kaikki korvausvelvollisuuden perustana olevat edellytykset olivat täyttyneet viimeistään 20.3.1997 [eli ajankohtana, jolloin kantaja oli kyseisessä asiassa saanut tietoonsa hylkäämisestä tehdyn päätöksen perusteet,] ja että viiden vuoden vanhentumisaika [oli] päätty[nyt] siten viimeistään 20.3.2002” – ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin yksinkertaisesti katsoi, että kanne oli kyseisessä asiassa nostettu joka tapauksessa liian myöhään, sillä se oli nostettu vasta 8.4.2004. Kun asian olosuhteet otetaan huomioon, jälkimmäisen toteamuksen perusteella ei voida kyseenalaistaa päättelyssä käytettyä ensisijaista oletusta, jonka mukaan kyseessä olevan kaltaiset vahingot syntyvät tarjouksen hylkäämispäivänä ja tämä hylkääminen on sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen perustana.

55 Niinpä voidaan päätellä, että väitetyt vahingot, jotka ovat nyt esillä olevassa asiassa aiheena unionia vastaan nostettavalle sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvalle kanteelle, ovat syntyneet ajankohtana, jolloin komissio hylkäsi kantajan tarjouksen, ja että kanteen vanhentumisaika alkoi kulua silloin, kun kantajalle ilmoitettiin tästä päätöksestä, eli 15.9.2004.

56 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan mukaisesti vanhentumisaika keskeytyy ainoastaan, jos asia pannaan vireille unionin tuomioistuimissa tai asiassa esitetään sitä ennen vaatimus asianomaiselle unionin toimielimelle; viimeksi mainitussa tapauksessa vanhentumisaika keskeytyy ainoastaan, jos vaatimuksen jälkeen nostetaan kanne tilanteen mukaan joko EY 230 tai EY 232 artiklassa määrätyssä määräajassa.

57 Tästä on todettava, ettei kantajan komission puheenjohtajalle osoittamissa, 7.10.2008 ja 5.3.2009 päivätyissä kirjeissä esitetä mitään nimenomaista korvausvaatimusta, eikä niiden jälkeen ole nostettu kannetta EY 230 tai EY 232 artiklassa määrätyssä määräajassa. Mainituilla kirjeillä ei ole siis missään tapauksessa vaikutusta perussäännön 46 artiklassa määrätyn viiden vuoden vanhentumisajan kulumiseen.

58 Näin ollen viiden vuoden vanhentumisaika on päättynyt 15.9.2009 ilman, että se olisi väitetyn kahden vahingon osalta keskeytynyt.

59 Mikään kantajan esittämistä perusteista ei riitä kyseenalaistamaan tätä päätelmää.

60 Kantaja väittää ensinnäkin edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa Ehcon vastaan komissio annetun määräyksen 45 ja 48 kohtaan vedoten, että se tarvitsi komission toiminnan lainvastaisuuden osoittamiseksi tiedon komission päätöksen perusteista ja että se oli saanut tiedon mainituista perusteista vasta 20. tai 23.10.2004. Näin ollen kantajan mukaan sen kanneoikeus ei ollut vanhentunut 25.9.2009 vaan aikaisintaan 3.11.2009 eli viiden vuoden ja kymmenen päivän kuluttua määräajan alkamispäivästä 22.10.2004.

61 Tässä yhteydessä on huomattava, kuten edellä 52 ja 55 kohdassa on todettu, että vahingonkorvauskanteen perustana julkisten hankintojen alalla on tarjouksen hylkääminen, eivätkä tämän hylkäämisen perustelut, ja sen seurauksena syntyvät syrjäytetylle tarjouksentekijälle väitetysti aiheutuneet vahingot.

62 Lisäksi oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei se, että kantaja on korvausvaatimuksen unionille esittäessään katsonut, ettei sillä vielä ollut tiedossaan kaikkia seikkoja, joiden perusteella se voisi osoittaa oikeudellisesti riittävällä tavalla unionin vastuun tuomioistuinmenettelyssä, ei kuitenkaan estä vanhentumisaikaa kulumasta. Jos näin olisi, sekoitettaisiin toisiinsa vanhentumisajan alkamista koskeva menettelyllinen kriteeri ja vastuun syntyedellytysten täyttyminen, jonka voi lopullisesti ratkaista ainoastaan asiaa käsittelevä tuomioistuin arvioidessaan pääasiaa (asia T-124/99, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, määräys 17.1.2001, Kok., s. II-53, 24 kohta).

63 On myös tärkeää todeta, että toisin kuin kantaja väittää edellä 27 kohdassa mainitussa asiassa Ehcon vastaan komissio annetun määräyksen 45 ja 48 kohtaan vedoten, nyt esillä olevassa asiassa kalastuksen pääosaston 15.9.2004 päivättyyn kirjeeseen – joka oli riidanalainen toimi edellä 6 kohdassa mainitussa asiassa Evropaïki Dynamiki vastaan komissio annetun tuomion taustalla olevassa tilanteessa – sisältyi jo alustavia tietoja kantajan tarjouksen hylkäämisen perusteista (ks. edellä 2 kohta). Kalastuksen pääosaston myöhemmin lähettämillä kirjeillä oli tarkoitus vain antaa kantajan pyynnöstä lisäselvitystä kyseisistä perusteista sekä valitun tarjouksen ominaisuuksista ja eduista (ks. edellä 3 ja 4 kohta). Lisäksi se seikka, että täsmällisen tietoisuuden tarjouksen hylkäämisen perusteista väitetään syntyneen muutama päivä mainitun hylkäämisen lähettämisen jälkeen, ei ole ristiriidassa sen edellä 49 kohdassa mainitun oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan vanhentumisajan kestoa määritettäessä otetaan huomioon muun muassa se aika, jonka osapuoli, joka väittää kärsineensä vahinkoa, tarvitsee mahdollista kannetta varten asianmukaisten tietojen kokoamiseen ja niiden tosiseikkojen tarkistamiseen, joihin tämän kanteen tueksi voidaan vedota.

64 Lisäksi siitä, että sopimussuhteen ulkopuoliseen unionin vastuuseen perustuvaan kanteeseen sovellettava vanhentumisaika alkaisi kulua vasta, kun väitetysti vahinkoa kärsinyt osapuoli on henkilökohtaisesti vakuuttunut siitä, että se on kärsinyt vahinkoa, seuraisi, että kyseisen kanneoikeuden lakkaamisajankohta vaihtelisi sen yksilöllisen näkemyksen mukaan, joka kullakin osapuolella on vahingon tosiasiallisesta syntymisestä, ja tämän on katsottava olevan ristiriidassa vanhentumisaikojen soveltamisen edellyttämän oikeusvarmuuden vaatimuksen kanssa (ks. vastaavasti edellä 49 kohdassa mainittu asia C-Content v. komissio, tuomion 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

65 Tästä on vielä huomautettava, kuten komissiokin perustellusti korostaa, että kantajan unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon lähettämästä 19.11.2009 päivätystä kirjeestä ilmenee, että kantajan arvion mukaan komission lainvastaisesta toiminnasta oli tieto tarjouksen hylkäämisestä kertovan 15.9.2004 päivätyn kirjeen lähettämisestä lähtien, joten kantaja antaa implisiittisesti ymmärtää vanhentumisajan alkaneen kulua mainittuna päivänä.

66 Toiseksi kantaja esittää, että koska ensimmäinen sopimus oli puitesopimus, vahingon syntyminen edellytti erityisen sopimuksen allekirjoittamista. On kuitenkin muistettava, että kiistattoman vahingon aiheutumista koskeva edellytys täyttyy oikeuskäytännön mukaan silloin, kun vahinko on uhkaava ja riittävällä varmuudella ennakoitavissa, vaikka vahingon suuruutta ei vielä voidakaan täsmällisesti määrittää (asia 281/84, Zuckerfabrik Bedburg ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 14.1.1987, Kok., s. 49, 14 kohta; ks. edellä 48 kohdassa mainittu asia Abouchar v. komissio, määräyksen 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Lisäksi vanhentuminen ei voinut alkaa kulua kuin vasta siitä hetkestä lähtien, jolloin taloudellinen vahinko oli tosiasiallisesti aiheutunut (edellä 48 kohdassa mainittu asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomion 33 kohta). Tarjouspyyntömenettelyssä vahinko, joka aiheutuu hävinneelle tarjoajalle sopimuksen saamatta jäämisestä ja mahdollisuuden menettämisestä sen saamiseen, johtuu suoraan ja välittömästi päätöksestä, jolla tämän tarjous hylättiin, riippumatta myöhemmästä erityisen sopimuksen allekirjoittamisesta unionin toimielimen ja voittaneen tarjoajan välillä. Samoista syistä on hylättävä väite, jonka kantaja on ensimmäisen kerran esittänyt unionin yleisen tuomioistuimen kysymykseen antamassaan kirjallisessa vastauksessa ja jonka mukaan sen takia, että kyseessä oli

puitesopimus, vahinkoa on aiheutunut koko sen ajan, jolloin kantajalla ei ollut mahdollisuutta allekirjoittaa yksittäisiä sopimuksia.

67 Kun kolmanneksi otetaan huomioon edellä 52–55 kohdassa esitetty arviointi, kantaja ei voi pätevästi vedota aikaan, joka komissiolta kului vastata sen pyyntöön saada lisäselvitystä tarjouksen hylkäämisen perusteista.

68 Neljänneksi kantaja vetoaa olennaisilta osin siihen, että se sai kunnollisen selvityksen tarjouksensa hylkäämisestä vasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen annettua tuomionsa, jolla vahingon aiheuttanut päätös kumottiin. On todettava, ettei kantajan väite ole lainkaan selkeä. On joka tapauksessa aivan riittävää muistuttaa siitä, että oikeuskäytännön mukaan merkitystä vanhentumisajan alkamiselle ei ole sillä, että unionin syyllistyminen unionin oikeuden vastaiseen menettelyyn on todettu tuomioistuimen päätöksellä (edellä 48 kohdassa mainittu asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomion 31 kohta). Muilta osin on viitattava edellä 61–64 kohdassa esitettyihin näkökohtiin.

69 Viidenneksi kantaja esittää unionin yleisen tuomioistuimen kysymykseen antamassaan kirjallisessa vastauksessa uuden väitteen, joka koskee sitä, että päätös sen tekemän tarjouksen hylkäämisestä ja sopimuksen tekemisestä toisen tarjouksentekijän kanssa julkaistiin kaikkien muiden tämänkaltaisten päätösten tavoin ja Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23.12.2002 annetun komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL L 357, s. 1; jäljempänä soveltamissäännöt) mukaisesti Euroopan unionin virallisen lehden S-sarjassa 16.12.2004, jolloin vanhentumisaika alkoi kulua kyseisestä päivästä, koska mainittu päivämäärä on perusteena ehdottomalle määräajalle.

70 Tässä yhteydessä on muistutettava vielä kerran siitä, että vahingonkorvauskanteen perustana on julkisten hankintojen alalla tarjouksen hylkääminen ja että hylkääminen synnyttää hävinneelle tarjouksentekijälle väitetysti aiheutuneet vahingot. Näin ollen vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jolloin hävinneelle tarjouksentekijälle itselleen ilmoitetaan tarjouksen hylkäämisestä, eikä siitä päivästä, jolloin Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistaan ilmoitus tehdystä hankintasopimuksesta. Lisäksi on joka tapauksessa huomautettava siitä, että toisin kuin kantaja väittää, tällaisen ilmoituksen, jolla on tarkoitus tiedottaa kolmansille, julkaiseminen on soveltamissääntöjen 118 artiklan 4 kohdan mukaan pakollista vain tehtäessä sopimuksia, joiden arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin soveltamissääntöjen 158 artiklassa vahvistetut määrät.

71 Kaikkien näiden seikkojen perusteella viiden vuoden määräaika kanteen nostamiseksi sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevissa asioissa päättyi 15.9.2009.

72 Vaikka kantaja väittää, että nyt esillä olevassa asiassa ylivoimainen este edellyttää, että kannekirjelmän toimittamispäivänä pidetään kannekirjelmän alkuperäiskappaleen jättämispäivän sijasta päivää, jona kannekirjelmä lähetettiin faksitse, on todettava, että kantaja lähetti joka tapauksessa kannekirjelmän faksitse vasta 25.9.2009, jolloin vanhentumisaika oli jo päättynyt.

73 Kantaja katsoo, että määräaikaa voidaan nyt esillä olevassa asiassa pidentää kymmenellä päivällä pitkien etäisyyksien vuoksi. Niinpä on, että jos kantajan väite ylivoimaisen esteen olemassaolosta hyväksytään ja jos 25.9.2009 hyväksytään kannekirjelmän jättämispäiväksi, kanne voidaan ottaa tutkittavaksi. Komission esittämä oikeudenkäyntiväite perustuu siihen, että kanne on katsottava nostetuksi 5.10.2009, eikä 25.9.2009, kuten kantaja väittää.

74 Vastauksessaan unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen, joka koski sitä, voidaanko nyt esillä olevassa asiassa soveltaa työjärjestyksen 102 artiklan 2 kohtaa, kantaja on katsonut, ettei sen kanneoikeus ole vanhentunut, sillä vanhentumisaikaa oli edellä mainitun 102 artiklan nojalla pidennettävä pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä. Tässä yhteydessä kantaja vetoaa lisäksi asiassa T-571/93, Lefebvre ym. vastaan komissio, 14.9.1995 annetun tuomion (Kok., s. II-2379) 26 kohtaan, jossa on todettu, että määräaikojen pidentämistä pitkien etäisyyksien vuoksi sovelletaan sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevissa asioissa.

75 On todettava, että työjärjestyksen 102 artiklan 2 kohdan sanamuodon mukaan määräajan pidentämistä pitkien etäisyyksien vuoksi voidaan soveltaa vain prosessuaalisiin määräaikoihin, eikä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan perusteella määräytyvään vanhentumisaikaan, jonka päättyessä ei voida enää nostaa sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevaa kannetta ja jota ei siten voida pidentää pitkien etäisyyksien vuoksi (ks. vastaavasti asia T-210/00, Biret ja Cie v. neuvosto, tuomio 11.1.2002, Kok., s. II-47, 19 ja 45 kohta; asia T-28/03, Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 21.4.2005, Kok., s. II-1357, 74 kohta; asia T-220/07, Transport Schiocchet – Excursions v. komissio, määräys 19.5.2008, 15 ja 35 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja edellä 49 kohdassa mainittu asia Cattin v. komissio, määräyksen 61 ja 65 kohta).

76 Tästä on lisäksi huomattava, että edellytykset, joita sovelletaan sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymiseen, ja näin ollen näiden vahinkojen korvaamista koskeviin kanteisiin sovellettavat vanhentumissäännöt eivät voi perustua muihin kuin ehdottoman objektiivisiin kriteereihin. Jos nimittäin asia olisi toisin, tämä saattaisi loukata oikeusvarmuuden periaatetta, johon vanhentumissäännöt nimenomaan nojautuvat (ks. edellä 50 kohdassa mainittu asia komissio v. Cantina sociale di Dolianova ym., tuomion 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

77 Lisäksi se, että kanteen nostamiselle asetettujen määräaikojen kaltaiset prosessuaaliset määräajat poikkeavat luonteeltaan sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevan kanteen nostamiseen sovellettavasta viiden vuoden vanhentumisajasta, voidaan päätellä myös oikeuskäytännöstä. Kanteiden määräajat ovat ehdottomia prosessinedellytyksiä, eivätkä ne ole osapuolten tai tuomioistuimen päätettävissä, koska niistä on säädetty oikeudellisten tilanteiden selkeyden ja oikeusvarmuuden

varmistamiseksi. Unionin yleisen tuomioistuimen on siis tarvittaessa viran puolesta tutkittava, onko kanne nostettu säädetyssä määräajassa (ks. yhdistetyt asiat T-142/01 ja T-283/01, OPTUC v. komissio, tuomio 28.1.2004, Kok., s. II-329, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. myös vastaavasti asia C-500/07 P, TEA v. komissio, määräys 25.11.2008, 20 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Sitä vastoin tuomioistuin ei voi viran puolesta ottaa huomioon perustetta, joka liittyy sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen vanhentumiseen (asia 20/88, Roquette frères v. komissio, tuomio 30.5.1989, Kok., s. 1553, 12 ja 13 kohta).

78 Lisäksi perussäännön 46 artiklasta ilmenee, että vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille unionin tuomioistuimissa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle unionin toimielimelle. Tämän artiklan mukaan vanhentumisajan laskemisessa ei tehdä eroa sen välille, johtuuko vanhentumisajan keskeytyminen kanteen nostamisesta vai siitä, että asiassa on esitetty sitä ennen vaatimus. Työjärjestyksen 102 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun prosessuaaliseen määräaikaan tehtävän pidennyksen, joka on mahdollinen vain tuomioistuimiin saatetuissa riita-asioissa, soveltamisesta seuraisi, että vanhentumisajan pituus vaihtelisi sen mukaan, onko vahinkoa kärsinyt päättänyt saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimien käsiteltäväksi vai päättänyt sitä ennen esittää vaatimuksen asianomaiselle toimielimelle. Tällaisesta erottelusta, josta ei määrätä perussäännön 46 artiklassa, seuraisi se, että vanhentumisajan päättyminen tehtäisiin riippuvaiseksi sellaisesta seikasta, joka ei ole objektiivinen, ja tämä johtaisi lisäksi siihen, että sovintoratkaisuihin pyrkimisen sijasta suosittaisiin pikemminkin riitojen ratkaisemista tuomioistuimissa.

79 Sillä perusteella, että oikeuskäytännössä on yksittäistapaukseksi jääneessä tuomiossa (edellä 74 kohdassa mainittu asia Lefebvre ym. v. komissio, tuomion 26 kohta) vuonna 1995 lausuttu, että unionia kohtaan sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella esitettyjen vaatimusten vanhentumisajan yhteydessä on otettava huomioon määräaikojen pidentäminen pitkien etäisyyksien vuoksi työjärjestyksen 101 artiklan ja 102 artiklan 2 kohdan mukaisesti, ei voida, toisin kuin kantaja näyttää väittävän, kyseenalaistaa edellä esitettyä päätelmää.

80 Kaiken edellä esitetyn perusteella nyt esillä oleva sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeva kanne on väitetyn kahden vahingon osalta vanhentunut, sillä se on nostettu yli viiden vuoden kuluttua Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan mukaisesta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu, eikä asiassa ole tarpeen tarkastella muita asianosaisten esittämiä väitteitä ja perusteita, mukaan lukien ennalta arvaamattomia seikkoja tai ylivoimaista estettä koskevia väitteitä.

Menetetystä mahdollisuudesta myöhempien sopimusten saamiseen aiheutunut vahinko

81 Menetetystä mahdollisuudesta myöhempien sopimusten saamiseen aiheutuneesta vahingosta on ensiksi syytä tutkia, onko kantajan vaatimus perusteltu (ks. vastaavasti edellä 72 kohdassa mainittu asia Ehcon v. komissio, määräyksen 27 kohta).

82 Kantaja väittää, että jos ensimmäinen sopimus olisi tehty sen kanssa, se olisi saanut arvokasta erikoisosaamista ja parantanut mahdollisuuksiaan saada muita sopimuksia, myöhempi sopimus mukaan luettuna.

83 Kuten edellä 47 kohdassa on mainittu, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unioni on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: unionin toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiallisesti syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys.

84 Myöhemmästä sopimuksesta on ensinnäkin syytä todeta, ettei kantaja esitä mitään sellaista, joka osoittaisi ensimmäisen sopimuksen ja myöhemmän sopimuksen liittyvän toisiinsa. Tämän vuoksi ei ole mahdollista todeta, että ensimmäisessä hankintamenettelyssä tapahtuneen kantajan tarjouksen lainvastaisen hylkäämisen ja toisaalta

vahingon, jonka kantaja väittää kärsineensä sen johdosta, että se menetti mahdollisuuden myöhemmän sopimuksen saamiseen, välillä olisi jonkinlainen syy-yhteys (ks. vastaavasti edellä 27 kohdassa mainittu asia Ehcon v. komissio, määräyksen 76 kohta).

85 Mahdollisuuksien menettämistä myöhemmän sopimuksen saamiseen voitaisiin pitää tosiasiallisena ja varmana vahinkona vain siinä tapauksessa, että jos komissio ei olisi käyttäytynyt väitetyllä virheellisellä tavalla, olisi ollut varmaa, että kantaja olisi saanut ensimmäisen sopimuksen. On kuitenkin syytä korostaa, että nyt esillä olevan kaltaisessa julkisten hankintamenettelyjen järjestelmässä hankintaviranomaisella on merkittävä harkintavalta sopimuksen tekemistä koskevaa päätöstä tehdessään (ks. vastaavasti edellä 27 kohdassa mainittu asia Ehcon v. komissio, määräyksen 77 kohta). Lisäksi on huomautettava siitä, että päätös kantajan jättämän tarjouksen hylkäämisestä ja ensimmäisen sopimuksen tekemisestä voittaneen tarjoajan kanssa kumottiin vain sillä perusteella, että komissio oli laiminlyönyt velvollisuutensa perustella kyseinen päätös (edellä 6 kohdassa mainittu asia Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomion 80 kohta). Näin ollen kantaja ei voinut olla varma ensimmäisen sopimuksen saamisesta, eikä asiakirja-aineistoon sisälly mitään sellaista, joka tukisi edellä esitettyä väitettä.

86 Tästä seuraa, että vaikka oletettaisiin, että kantaja on saattanut menettää mahdollisuutensa saada ensimmäinen sopimus kalastuksen pääosaston väitetyn virheellisen menettelyn vuoksi, mistä aiheutuva vahinko on joka tapauksessa vanhentunut, tätä pelkkää mahdollisuuden menettämistä ei voida pitää riittävänä aiheuttamaan kantajalle tosiasiallista ja varmaa vahinkoa, joka olisi ollut seurausta menetetystä mahdollisuudesta jatkosopimuksen saamiseen, sillä edellytyksellä, että tällä sopimuksella on riittävä yhteys ensimmäiseen sopimukseen (ks. vastaavasti edellä 27 kohdassa mainittu asia Ehcon v. komissio, määräyksen 77 kohta).

87 Samat näkökohdat pätevät sitäkin suuremmalla syyllä kantajan kannekirjelmässään ylimalkaisesti mainitsemaan vahinkoon, joka aiheutui mahdollisuuden menettämisestä muiden komission sopimusten saamiseen.

88 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan vaatimus saada korvausta vahingosta, joka aiheutui mahdollisuuden menettämisestä myöhempien sopimusten saamiseen, on hylättävä selvästi perusteettomana, eikä kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä ole tarpeen lausua.

89 Niinpä käsiteltävä kanne on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä selvästi perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

90 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimuksen mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

1) Kanne hylätään.

2) Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Annettiin Luxemburgissa 22 päivänä kesäkuuta 2011.

kirjaaja
E. Coulon

jaoston puheenjohtaja
J. Azizi